TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Nuôi dưỡng liêm chính học thuật và đạo đức nghiên cứu trong kỷ nguyên AI

ISSN: 2734-9195 10:10 21/11/2026

Trong kỷ nguyên số,, AI có thể hỗ trợ xử lý dữ liệu và mở rộng biên độ tiếp cận tri thức, nhưng không bao giờ có thể thay thế được tuệ giác, sự chiêm nghiệm và trách nhiệm đạo đức của người học giả.

Tác giả: **Thích nữ Giác Pháp Hạnh**

Cử nhân tại Học viện Phật Giáo Quốc tế (International Buddhist Studies College IBSC)

Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya (MCU), Thái Lan

Góc nhìn từ buổi tọa đàm tại IBSC, MCU (Thái Lan).

Trong bối cảnh Trí tuệ nhân tạo (AI) đang tạo ra những bước ngoặt sâu sắc đối với phương pháp nghiên cứu và giáo dục đại học toàn cầu, giới học thuật Phật giáo cũng đứng trước bài toán cân bằng giữa việc tiếp biến công nghệ hiện đại và gìn giữ chuẩn mực đạo đức truyền thống. Thay vì lựa chọn giải pháp cấm đoán hay né tránh, Học viện Phật giáo Quốc tế (IBSC), trực thuộc Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya (MCU, Thái Lan), đã thể hiện tầm nhìn giáo dục chủ động và khai phóng thông qua việc trang bị cho sinh viên tư duy làm chủ công nghệ dựa trên nền tảng đạo đức vững chắc.

Tinh thần đó được hiện thực hóa sinh động qua buổi tọa đàm chuyên đề dành cho sinh viên chương trình Cử nhân (BA) với chủ đề: **“Nuôi dưỡng Liêm chính Học thuật và Đời sống: Kiến tạo những Học giả Đạo đức cho Cộng đồng Toàn cầu”** (*Cultivating Academic Integrity and Life: Shaping Ethical Scholars for the Global Community*), diễn ra vào ngày 11 tháng 11 năm 2026 tại Hội trường Samma Panya, IBSC. Chương trình không chỉ định hướng cách thức khai thác AI hiệu quả như một công cụ hỗ trợ nghiên cứu khoa học mà còn nhấn mạnh trách nhiệm tôn trọng liêm chính học thuật, sự tương ứng mật thiết với giới luật về chính ngữ, sự chân thật và chính niệm trong Phật giáo.

Buổi tọa đàm vinh dự có sự tham gia hướng dẫn và chia sẻ của đội ngũ chư Tôn đức và học giả uy tín thuộc IBSC,MCU bao gồm: Thượng tọa Phó Giáo sư Tiến sĩ Phramaha Nantakorn Piyabhani (Phó Giám đốc phụ trách Học thuật); Tiến sĩ Sakchai Sakabucha (Giám đốc Chương trình Cử nhân Phật học); Đại đức Tiến sĩ Neminda (Giảng viên, Giám đốc Chương trình Thạc sĩ Chứng chỉ Chính niệm); Đại đức Tiến sĩ Phra Dhammanan Parisuddhajayo (Giảng viên); Đại đức Tiến sĩ Ugyen Tshering (Giảng viên); Tiến sĩ Natapat Ampan (Giảng viên); cùng Phó Giáo sư Tiến sĩ Khantong Wattanapradith (Giảng viên).

Chương trình còn có sự góp mặt của Phó Giáo sư Tiến sĩ Suriyadeo Tripathi (Giám đốc Trung tâm Xúc tiến Đạo đức Thái Lan - CMP), mang đến những góc nhìn liên ngành sâu sắc về chỉ số đạo đức hành vi và "vốn sống" trong kỷ nguyên số.

Chư Tôn đức giảng viên IBSC, PGS.TS. Suriyadeo Tripathi cùng tăng ni sinh quốc tế tham dự buổi tọa đàm
tại Hội trường Samma Panya, IBSC

Trong khuôn khổ buổi tọa đàm, PGS.TS. Suriyadeo Tripathi đã mang đến một tiếp cận khoa học và thực tiễn nhằm giải quyết bài toán cốt lõi của giáo dục hiện đại: làm thế nào để kiến tạo những học giả có đạo đức trong một "xã hội không biên giới" (*Boundaryless Society*). Thay vì xem đạo đức là những giáo điều trừu tượng, ông đề xuất mô hình "đạo đức hữu hình" (*Moral Touchable*), chuyển hóa các giá trị tinh thần thành các chỉ số hành vi có thể đo lường, tự phản chiếu và rèn luyện.

Đặc biệt, đứng trước sự bùng nổ của Trí tuệ nhân tạo (AI) và những thách thức đối với liêm chính học thuật, hệ thống lý thuyết về **Chỉ số Hành vi Đạo đức (**

***Moral Behavior Index*)** và **Vốn sống (*Life Assets*)** của ông đã chỉ ra rằng: các biện pháp cấm đoán hay chế tài bên ngoài chỉ tạo ra sự tuân thủ mang tính đối phó. Muốn bảo vệ sự liêm chính trong nghiên cứu và đời sống, giáo dục cần phải đánh thức "tâm thức tỉnh giác" (*Conscious Mind*) và xây dựng "hệ miễn dịch xã hội" từ bên trong mỗi cá nhân thông qua chính niệm và năm trụ cột phẩm chất đạo đức.

Thứ nhất: Dịch chuyển từ "Tuân thủ luật lệ" sang "Tâm thức Đạo đức tự thân"

Kế thừa và phát triển thang đo phát triển đạo đức 6 giai đoạn của nhà tâm lý học Lawrence Kohlberg, PGS.TS. Suriyadeo Tripathi phân tích sự tiến hóa của hành vi đạo đức từ tầng thấp nhất là *sợ trừng phạt* và *ham phần thưởng* (mức Tiền quy ước), tiến lên *tuân thủ quy định và pháp luật* (mức Quy ước), và đạt đến đỉnh cao là *tâm thức tỉnh giác* và *lương tâm công bằng xã hội* (mức Hậu quy ước).

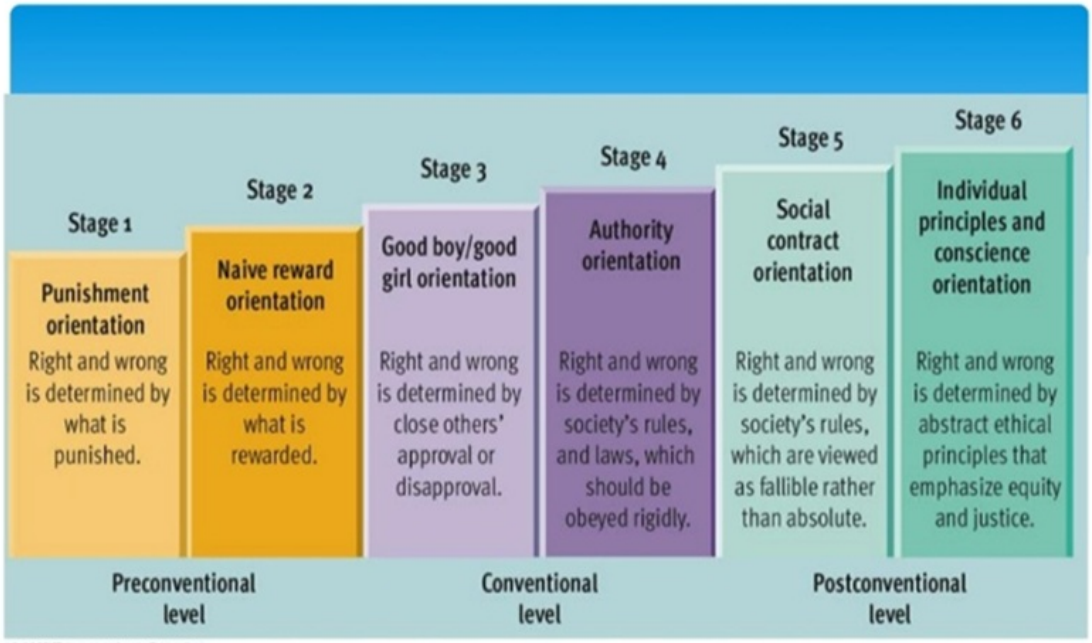
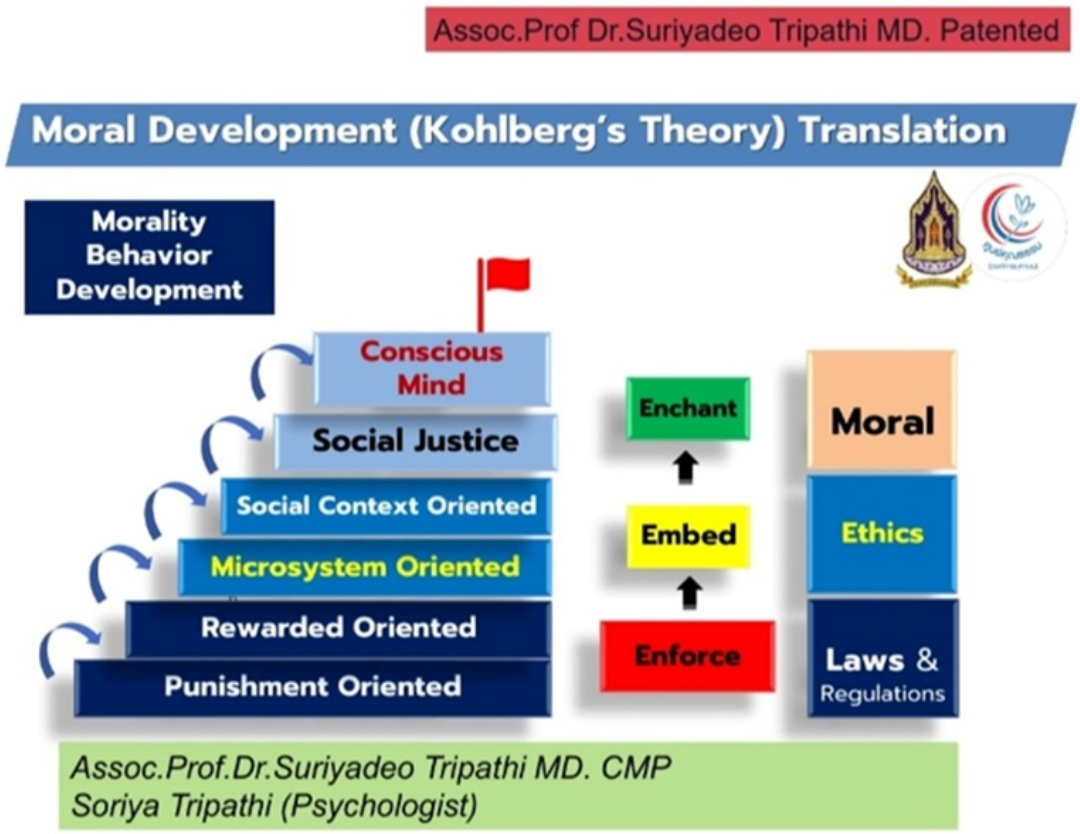

Figure Kohlberg's stage theory

Mô hình chuyển hóa lý thuyết phát triển đạo đức của Kohlberg sang hệ thống phát triển hành vi đạo đức hướng đến
"Tâm thức tỉnh giác" (Conscious Mind) do PGS.TS. Suriyadeo Tripathi đề xuất.

Trong môi trường đại học, nếu sinh viên chỉ tránh đạo văn hay lạm dụng AI vì sợ bị kỷ luật (tầng cưỡng chế luật lệ), sự liêm chính đó rất mong manh. Mục tiêu của giáo dục Phật giáo và mô hình của CMP là đưa người học tiến lên tầng cao

nhất: tự giác giữ gìn sự chân thật vì lòng tự trọng học thuật và lương tri của một người nghiên cứu chân chính.

Thứ hai: Năm chỉ số Hành vi Đạo đức và nền tảng của Liêm chính Học thuật

PGS.TS. Suriyadeo Tripathi lượng hóa đạo đức cá nhân thông qua 5 phẩm chất cốt lõi được đánh giá bằng phương pháp tự phản chiếu (*Self-reflection*), trong đó mỗi phẩm chất đều đóng vai trò trực tiếp trong việc định hình nhân cách của người làm khoa học:

Trung thực (*Honesty*): Đây là trụ cột trực tiếp nhất của liêm chính học thuật. Tác giả định nghĩa sự trung thực bao gồm: *biết hổ thẹn khi làm điều sai trái* (tương đồng sâu sắc với tâm sở *Tàm - Hiri* trong Phật học), *không trục lợi hay chiếm đoạt thành quả của người khác*, và *sống ngay thẳng*. Trong nghiên cứu, phẩm chất này ngăn chặn hành vi đạo văn, ngụy tạo dữ liệu hay gian lận công nghệ.

Kỷ luật và Trách nhiệm (*Discipline & Responsibility*): Thể hiện qua năng lực *tự điều chỉnh bản thân* (*Self-regulation*), *tận tâm với bổn phận* và đặc biệt là *dám chấp nhận hệ quả từ hành động của chính mình*. Đối với người sử dụng AI trong nghiên cứu, trách nhiệm học thuật đòi hỏi học giả phải tự kiểm chứng tri thức và chịu trách nhiệm hoàn toàn về tính chính xác của công trình, thay vì phó mặc cho thuật toán.

PGS.TS. Suriyadeo Tripathi (Giám đốc Trung tâm Xúc tiến Đạo đức Thái Lan) chia sẻ về phương pháp lượng hóa các chỉ số hành vi đạo đức trong nghiên cứu và đời sống

Tri túc/Vừa đủ (*Sufficiency*): Gồm sự *khiêm tốn*, *tư duy lý trí* và *quản trị rủi ro*. Dữ liệu khảo sát năm 2026 trên 39.490 người tại Thái Lan cho thấy chỉ số *Tri túc* ở nhóm tuổi trẻ (13-40 tuổi) ở mức thấp nhất so với các phẩm chất khác. Trong học thuật, thiếu sự tri túc và khiêm tốn dễ dẫn đến tâm lý chạy theo thành tích ảo, đốt cháy giai đoạn bằng các công cụ AI thay vì kiên nhẫn trau dồi trí tuệ thực chất.

Tâm vì cộng đồng (*Public/Social Mind*): Tinh thần *cống hiến*, *ý thức phụng sự xã hội* , định hướng mục tiêu của mọi nghiên cứu khoa học là nhằm mang lại lợi ích thiết thực cho nhân sinh.

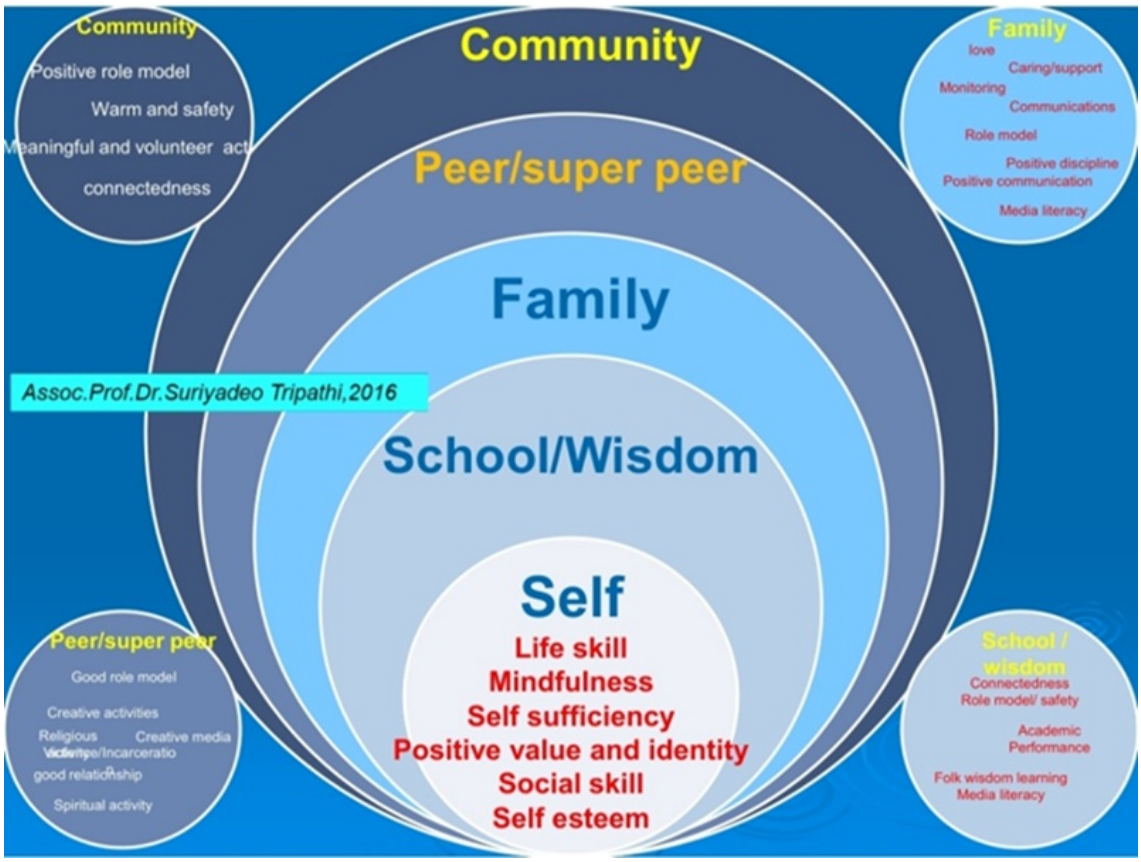
Tri ân (*Gratitude*): Là điểm sáng cao nhất trong xã hội Thái Lan (đạt 5.09/6.0 điểm), biểu hiện qua sự *tôn trọng điều thiện lành và đền đáp công ơn*. Trong văn hóa học thuật, lòng tri ân được thể hiện qua việc tôn trọng bản quyền, trích dẫn minh bạch và ghi nhận công lao của các học giả đi trước.

Thứ ba: Học thuyết "Vốn sống" (*Life Assets*) và vai trò của Chính niệm (*Mindfulness*)

Để cá nhân đủ sức đề kháng trước các cám dỗ và nghịch cảnh (định nghĩa cốt lõi của đạo đức theo Tripathi, 2021), tác giả đề xuất mô hình **48 chỉ báo Vốn sống** nhằm tạo ra **"Hệ miễn dịch xã hội" (*Social Immunity*)**, được ví như năm ngón tay nắm chặt lại thành một khối thống nhất:

+ Sức mạnh Nội tại (*Power of Self* - Ngón cái): Đóng vai trò trụ cột giữ thăng bằng cho toàn bộ bàn tay, bao gồm kỹ năng sống, tự chủ, lòng tự trọng và đặc biệt là **Chính niệm (*Mindfulness*)**. Khi có chính niệm, người nghiên cứu luôn tỉnh thức nhận diện ranh giới giữa việc dùng AI để khai mở tư duy và việc lệ thuộc làm thui chột năng lực sáng tạo của bản thân.

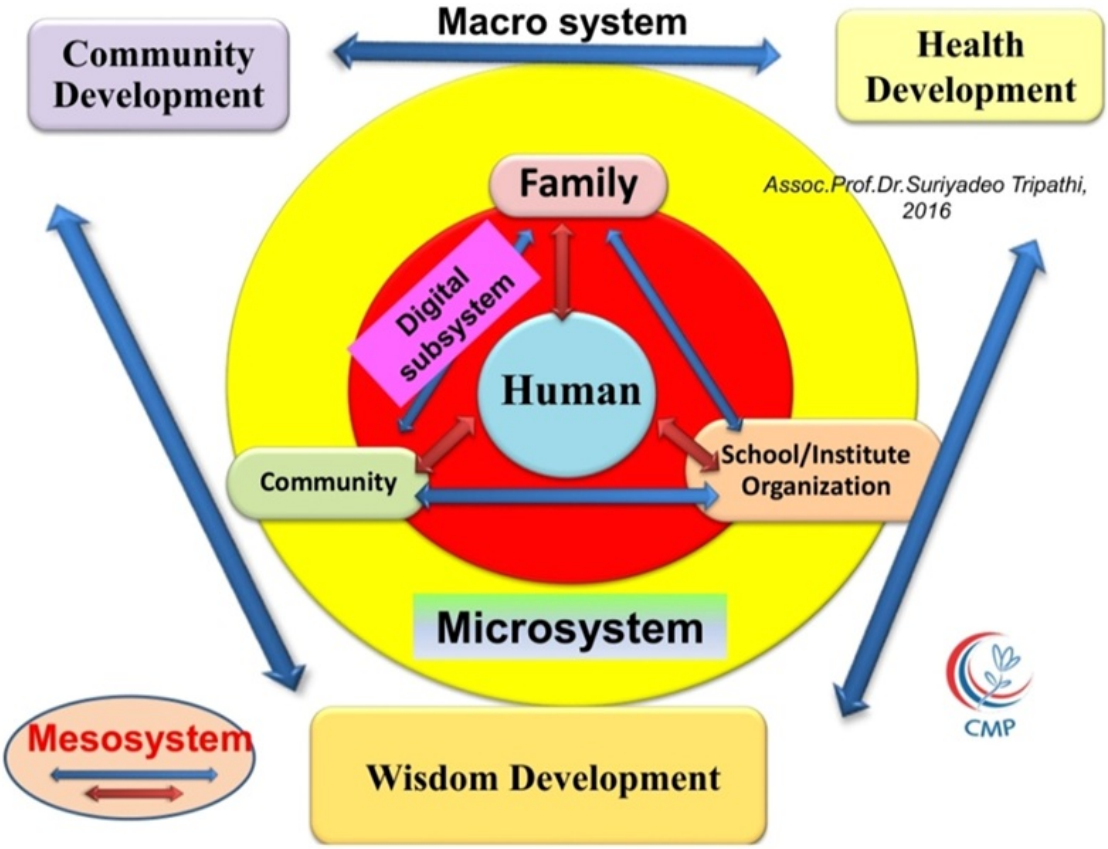
+ Bốn nguồn lực hệ sinh thái bên ngoài: Gồm *Sức mạnh Gia đình* (tình yêu thương, làm gương), *Sức mạnh Trí tuệ/Nhà trường* (môi trường học thuật lành mạnh, kết hợp tri thức hiện đại và trí tuệ truyền thống), *Sức mạnh Bạn bè* (những người bạn đồng tu, đồng học tích cực - *Super peer*), và *Sức mạnh Cộng đồng* (môi trường xã hội an toàn, phụng sự).

Cấu trúc 5 nguồn lực Vốn sống (Life Assets) với Chính niệm (Mindfulness) và Sức mạnh Nội tại (Self) đóng vai trò hạt nhân trung tâm

Thứ tư: Mô hình Tổ ong (*Honey Bee Model*) - Kiến tạo hệ sinh thái đạo đức bền vững

Kết thúc phần chia sẻ, PGS.TS.BS. Suriyadeo Tripathi giới thiệu **Mô hình Tổ ong**, nhấn mạnh rằng đạo đức học thuật và đạo đức xã hội chỉ bền vững khi có sự hợp lực của 6 trụ cột: *Nhà nước, Tư nhân, Giáo dục & Thanh thiếu niên, Truyền thông, Cộng đồng* và *Tổ chức Tôn giáo*.

Sơ đồ tương tác giữa con người với hệ sinh thái đa tầng và Phân hệ Kỹ thuật số (Digital subsystem) trong mô hình phát triển
trí tuệ và đạo đức

Buổi tọa đàm chuyên đề *"Nuôi dưỡng Liêm chính Học thuật và Đời sống: Kiến tạo những Học giả Đạo đức cho Cộng đồng Toàn cầu"* tại Học viện Phật giáo Quốc tế (IBSC, MCU) không chỉ dừng lại ở việc giải đáp những băn khoăn kỹ thuật trước làn sóng Trí tuệ nhân tạo, mà còn mở ra một hướng tiếp cận nhân văn và khai phóng cho giáo dục Phật học đương đại. Thay vì dựng lên những rào cản cấm đoán mang tính đối phó, sự đồng hành hướng dẫn của chư Tôn đức giảng viên IBSC cùng góc nhìn khoa học liên ngành từ PGS.TS. Suriyadeo Tripathi đã khẳng định một chân lý cốt lõi: sự liêm chính học thuật bền vững không thể chỉ dựa vào các quy chế kiểm soát bên ngoài, mà phải được nuôi dưỡng từ "hệ miễn dịch nội tâm" thông qua chính niệm , tâm biết hổ thẹn, lòng tri ân và tinh thần tri túc.

Trong kỷ nguyên số, Trí tuệ nhân tạo có thể hỗ trợ xử lý dữ liệu và mở rộng biên độ tiếp cận tri thức, nhưng không bao giờ có thể thay thế được tuệ giác, sự chiêm nghiệm và trách nhiệm đạo đức của người học giả. Thông qua việc kết hợp hài hòa giữa phương pháp luận nghiên cứu hiện đại với nền tảng Giới - Định - Tuệ của Phật giáo, mô hình đào tạo tại IBSC đang từng bước hiện thực hóa sứ mệnh kiến tạo nên những thế hệ trí thức trẻ vừa làm chủ công nghệ, vừa giữ trọn phẩm hạnh thanh cao.

Tác giả: **Thích nữ Giác Pháp Hạnh**

Cử nhân tại Học viện Phật Giáo Quốc tế (International Buddhist Studies College IBSC)

Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya (MCU), Thái Lan

[**Ghi chú:** Tác giả gửi bài viết song ngữ Việt - Anh. Nội dung tiếng Việt được biên tập lại phù hợp văn phong Tạp chí Nghiên cứu Phật học. Phần nội dung tiếng Anh được giữ nguyên toàn văn, thuận tiện khi bạn đọc tra cứu và đối chiếu các thuật ngữ chuyên ngành].

Cultivating Academic Integrity and Research Ethics in the Era of Artificial Intelligence: Perspectives from the Seminar at IBSC, MCU (Thailand)

In an era where Artificial Intelligence (AI) is profoundly reshaping global higher education and research methodologies, Buddhist academia faces the critical task of harmonizing technological innovation with traditional ethical standards. Rather than adopting prohibitive measures, the International Buddhist Studies College (IBSC), Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU, Thailand), has demonstrated a proactive and progressive educational vision by empowering students to utilize AI effectively while upholding rigorous academic ethics.

This vision was exemplified in the specialized seminar organized for Bachelor of Arts (B.A.) students entitled **“Cultivating Academic Integrity and Life: Shaping Ethical Scholars for the Global Community,”** held on November 11, 2026, at Samma Panya Room, IBSC. The seminar focused on guiding students to leverage AI as a constructive research assistant without compromising scholarly integrity, a principle deeply resonant with the Buddhist values of truthfulness (*Sacca*), right speech, and mindfulness (*Sati*).

The event was graced by the presence and scholarly insights of distinguished IBSC faculty members, namely: Ven. Assoc. Prof. Dr. Phramaha Nantakorn Piyabhani (Vice-Director for Academic Affairs); Dr. Sakchai Sakabucha (Director of the B.A in Buddhist Studies Program); Ven. Dr. Neminda (Lecturer and Director of the Certificate in Mindfulness Master Program); Ven. Dr. Phra Dhammanan Parisuddhajayo (Lecturer); Ven. Dr. Ugyen Tshering (Lecturer); Dr. Natapat Ampan (Lecturer); and Assoc. Prof. Dr. Khantong Wattanapradith (Lecturer). Notably, the seminar also featured Assoc. Prof. Dr. Suriyadeo Tripathi, M.D. (Director of the Center for Morality Promotion, Thailand), who

contributed vital interdisciplinary perspectives on behavioral morality indices and "life assets" in the digital age.

Within the framework of the seminar, Assoc. Prof. Dr. Suriyadeo Tripathi, M.D. (Director of the Center for Morality Promotion - CMP, Thailand) presented an evidence-based, interdisciplinary framework addressing a pivotal challenge of modern higher education: cultivating ethical scholars in an increasingly "Boundaryless Society". Moving beyond abstract moralizing, he introduced the concept of **"Moral Touchable,"** transforming ethical values into measurable, self-reflective behavioral indicators.

In the context of Artificial Intelligence (AI) and the pressing concerns surrounding academic integrity, Assoc. Prof. Dr. Suriyadeo Tripathi's frameworks on the **Moral Behavior Index (MI)** and **Life Assets** demonstrate that external prohibitions and punitive regulations merely yield superficial compliance. To genuinely safeguard integrity in scholarship and life, education must awaken the **"Conscious Mind"** and build **"Social Immunity"** from within through mindfulness and five core ethical pillars.

First: Shifting from "Legal Enforcement" to an "Internalized Conscious Mind"

Expanding upon Lawrence Kohlberg's six stages of moral development, Assoc. Prof. Dr. Suriyadeo Tripathi illustrated the evolution of ethical behavior from the lowest levels of *punishment and reward orientation* (Preconventional), through *rigid adherence to laws and regulations* (Conventional), up to the highest pinnacle of *Conscious Mind, individual conscience, and social justice* (Postconventional).

In academia, if students refrain from plagiarism or AI misuse solely out of fear of disciplinary sanctions, their integrity remains fragile. Aligning closely with Buddhist pedagogy, the CMP model aims to elevate learners to the highest tier,where scholarly honesty is upheld autonomously out of personal conscience and self-respect.

Second: The Five Moral Behavior Indicators as Pillars of Scholarly Ethics

Assoc. Prof. Dr. Suriyadeo Tripathi operationalizes morality through five behavioral indicators assessed via self-reflection, each serving as a direct foundation for academic integrity:

+ Honesty: The cornerstone of academic integrity, defined by *feeling ashamed of doing wrong* (profoundly resonant with the Buddhist mental factor of *Hiri* – moral shame), *refraining from exploiting others*, and *uprightness*. In research, this prevents plagiarism, data fabrication, and technological dishonesty.

+ Discipline and Responsibility: Characterized by *self-regulation*, *commitment to duties*, and *accepting the consequences of one's actions*. When utilizing AI as a research assistant, academic responsibility requires scholars to critically verify knowledge and remain fully accountable for their intellectual output rather than outsourcing their intellect to algorithms.

Sufficiency: Encompassing *modesty*, *rationality*, and *risk management*. Empirical data from Thailand's 2026 national survey () revealed that *Sufficiency* scored lowest among younger demographics (aged 13–40). In scholarship, a lack of intellectual sufficiency and modesty fuels a rush for superficial achievements through AI shortcuts, undermining genuine wisdom cultivation.

Public/Social Mind: Marked by a *volunteer spirit* and *sacrifice for the common good*, orienting academic research toward uplifting humanity, directly echoing the seminar's theme, "*Shaping Ethical Scholars for the Global Community*".

Gratitude: Ranked as the strongest moral asset in Thai society (scoring 5.09/6.0), manifested through *respecting and repaying goodness*. In academic practice, gratitude translates into intellectual humility, transparent citation, and honoring the contributions of preceding scholars.

Third: The "Life Assets" Framework and the Centrality of Mindfulness

Defining morality as an individual's capacity to *overcome obstacles and resist adversity* (Tripathi, 2021), Dr. Tripathi developed the **48-indicator Positive Life Assets Scale** to foster **"Social Immunity"**, symbolized by a tightly clenched fist comprising five interdependent powers:

+ Power of Self (The Thumb): Acting as the stabilizing anchor of the entire hand, this internal asset integrates life skills, self-esteem, self-sufficiency, and crucially, **Mindfulness**. Mindfulness empowers researchers to maintain critical awareness, discerning the fine line between leveraging AI to augment human intellect and becoming passively dependent upon it.

+ Four External Ecosystem Powers: These include the *Power of Family* (loving care and role modeling), *Power of Wisdom/School* (integrating academic rigor with folk wisdom and media literacy), *Power of Peer* (constructive peer networks and spiritual/religious engagement), and *Power of Community* (safe,

supportive, and service-oriented environments).

Fourth: The "Honey Bee Model" – Sustaining an Ethical Academic Ecosystem

Finally, Assoc. Prof. Dr. Suriyadeo Tripathi introduced the **Honey Bee Model**, demonstrating that sustainable moral development requires synergy across six societal sectors: *Government, Private Sector, Education & Youth, Media, Civil Society* and *Religious Organizations*.

The specialized seminar *"Cultivating Academic Integrity and Life: Shaping Ethical Scholars for the Global Community"* at the International Buddhist Studies College (IBSC, MCU) transcended mere technical guidance on Artificial Intelligence, offering a progressive and humanistic paradigm for contemporary Buddhist higher education. Rather than imposing reactive prohibitions, the proactive mentorship of IBSC faculty alongside the interdisciplinary insights of Assoc. Prof. Dr. Suriyadeo Tripathi, M.D, underscored a fundamental truth: sustainable academic integrity cannot rely solely on external regulatory enforcement, but must be cultivated from within as a form of "inner immunity" anchored in mindfulness (*Sati*), moral shame (*Hiri*), gratitude, and sufficiency.

In the digital age, while AI can accelerate data processing and broaden access to information, it can never replace human wisdom, critical reflection, and ethical accountability. By harmonizing modern research methodologies with the Buddhist threefold training of Morality, Concentration, and Wisdom (*Sīla, Samādhi, Paññā*), IBSC's educational approach exemplifies how to nurture a new generation of scholars who are both technologically adept and morally grounded.